

dr hab. inż. Krzysztof Leja, prof. nadzw. PG
Kierownik Katedry Zarządzania
Wydział Zarządzania i Ekonomii
Politechniki Gdańskiej

Sopot, 28 listopada 2015 r.

**Recenzja poprawionej wersji rozprawy doktorskiej Pana mgr. Tomasza Załony
pt. „Kształtowanie własnego wizerunku przez niepubliczne szkoły wyższe
jako instrument zarządzania”
przygotowanej pod kierunkiem naukowym Pana dr hab. Tadeusza Borkowskiego
z Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego**

1. Podstawa formalno-prawna

Podstawą formalno-prawną recenzji są: „Ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach naukowych i tytule naukowym w zakresie sztuki” z 14 marca 2003 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami) oraz pismo Pana dr hab. Jacka Ostaszewskiego, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Dziekana Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego z 14 września 2015 r.

Zgodnie z wymienioną wyżej ustawą zadaniem recenzenta jest ustalenie, czy „rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego (...), a Doktorant wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną w danej dyscyplinie naukowej (...) oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej”.

2. Ocena podjętej problematyki badawczej

Zgodnie z tym, co ująłem w pierwotnej recenzji „podjęcie tematyki kształtowania wizerunku niepublicznych szkół wyższych jako instrumentu zarządzania uważam za trafne, aktualne i celowe, zarówno z naukowego punktu widzenia jak i z punktu widzenia możliwych zastosowań otrzymanych rezultatów badań w praktyce funkcjonowania uczelni. Zauważyć jednocześnie należy, że problematyka ta jest trudna, gdyż wymagająca z jednej strony dobrej znajomości środowiska badawczego, z drugiej zaś starannego doboru metod badawczych i ostrożnego formułowania wniosków”. Doktorant wykazał się taką wiedzą, a dzięki poprawieniu wielu elementów rozprawy, jest ona znacznie bardziej wartościowa, zarówno z punktu widzenia naukowego, jak i aplikacyjnego.

3. Ocena problemu badawczego, celu rozprawy i hipotez badawczych

W pierwotnej wersji jako cel rozprawy określono „poznanie procesu kształtowania wizerunku przez niepubliczne szkoły wyższe jako istotnego instrumentu zarządzania nimi, a w szczególności zbadanie, czy kształtowanie wizerunku jest instrumentem zarządzania stosowanym w szkołach wyższych oraz określenie miejsca i ważności tego procesu w instrumentarium zarządzania uczelnią” (s.10). Tak sformułowany cel uznałem za niejasny, szczegółowo to wyjaśniając.

13.

W obecnej wersji rozprawy cel ten został określony w brzmieniu: „Zbadanie działań podejmowanych przez niepubliczne szkoły wyższe w obszarze kształtowania własnego wizerunku oraz ustalenie, czy kształtowanie wizerunku to istotny instrument zarządzania nimi”. Takie sformułowanie celu jest akceptowalne. Autor uzupełnia go o dziewięć celów częściowych (co z pewnością jest zbyt dużą liczbą). Spośród nich „przeprowadzenie kwerendy wybranej literatury naukowej i przyjęcie na jej podstawie definicji wizerunku organizacji oraz własnego wizerunku szkoły wyższej”, „scharakteryzowanie głównych uwarunkowań funkcjonowania niepublicznych szkół wyższych”, „scharakteryzowanie zagadnienia kształtowania wizerunku szkoły wyższej w świetle wybranej analizy literatury” uważam za zbędne, a „wykazanie na gruncie teorii zarządzania prawidłowości traktowania kształtowania wizerunku jako instrumentu zarządzania” za niejasne. Pozostałe cele częściowe są do przyjęcia. Cele częściowe dotyczące części empirycznej są trafnie sformułowane, choć podobnie jak cele częściowe pracy nadmiernie rozbudowane.

Doktorant sprecyzował również główny problem badawczy w formie pytania: „Czy kształtowanie własnego wizerunku przez niepubliczne szkoły wyższe jest istotnym instrumentem zarządzania nimi?”. W obecnej Doktorant zmodyfikował hipotezę główną, która w pierwotnej wersji brzmiała: „Kształtowanie własnego wizerunku przez niepubliczne szkoły wyższe stanowi istotny instrument zarządzania nimi. Zakres wykorzystania kształtowania wizerunku jako instrumentu zarządzania szkołą wyższą jest współzależny z potencjałem rynkowym, jaki on posiada”. Sformułowanie drugiego z tych zdań było niezrozumiałe pod względem językowym i merytorycznym tym bardziej, że Doktorant uzupełniał je o zdanie, które brzmiało jak bezpodstawna weryfikacja hipotezy: „im większy jest potencjał rynkowy badanej uczelni, tym obserwowalne jest w niej większe znaczenie wizerunku jako instrumentu zarządzania”.

W obecnej wersji rozprawy Doktorant ograniczył hipotezę do zdania pokreślonego wyżej, co sprawiło, że jest ona klarowna, jednak zdaniem recenzenta zarówno problem badawczy jaki hipotezę powinno poprzedzać określenie celu badawczego, gdyż byłoby to znacznie bardziej czytelne. Problemowi badawczemu towarzyszą częściowe pytania problemowe, tym razem sformułowane poprawnie, poza pyt. II „jakie jest miejsce i znaczenie kształtowania wizerunku w strukturze zarządzania (?) badanych niepublicznych szkół wyższych”. Pytanie, czy zasadne było ich formułowanie? Zdaniem recenzenta, pytania te nie przyczyniają się do poprawy czytelności rozprawy, jednak szanuję odmienność poglądów Doktoranta.

Zgodnie z sugestią zawartą w recenzji pierwotnej wersji rozprawy Autor znacząco zredukował liczbę hipotez i podporządkował im analizę wyników badań. Zastrzeżenia budzą niektóre sformułowania, jednak ich liczba jest na tyle niewielka, że przedstawienie wyników badań można uznać za poprawne. Za zbędne uważam jednak przywoływanie przykładowych pytań zawartych w kwestionariuszu ankietowym (tab. 2, s. 133/134, tab. 3, s. 134-136), zamieszczanie w zasadniczej części rozprawy listy uczelni, w których kształcili się respondenci.

Podsumowując stwierdzam, że problem badawczy, cele rozprawy i hipotezy, z zastrzeżeniami, o których mowa wyżej, są akceptowalne.

4. Ocena przeglądu literatury związanej z problematyką rozprawy

W pierwotnej wersji pracy Doktorant wprowadził pojęcie własnego wizerunku organizacji, odróżniając go od wizerunku własnego organizacji, a wyjaśnienie różnicy uznałem za niejasne. W obecnej wersji Autor dysertacji termin wizerunek odnosi do konkretnej szkoły wyższej i zamiennie nazywa go wizerunkiem własnym. Takie wyjaśnienie przyjmuję.

Rozdziały stanowiące fundament teoretyczny pracy w pierwotnej wersji były rozdrobnione, nie powiązane ze sobą, co sprawiało wrażenie, że Autor opisuje odrębne zagadnienia. Poza tym prowa-

dzony tam wywód był niekonsekwentny. W poprawionej wersji rozprawy te wady w znacznej części usunięto, treści poszczególnych podrozdziałów podporządkowano ich tytułom, dzięki czemu czytając pracę można uchwycić główne myśli, które miał do przekazania jej Autor. Praca zyskała również dzięki temu, że jej Autor przy jej redagowaniu korzystał ze znacznie większej liczby opracowań anglojęzycznych, odnoszących się do najważniejszych zagadnień poruszanych w rozprawie.

Podsumowując ten fragment recenzji, stwierdzam, że rozdziały teoretyczne poprawionej wersji dysertacji można ocenić pozytywnie.

5. Ocena opisu wyników badań

W poprawionej wersji dysertacji Autor przeredagował rozdziały poświęcone analizie wyników badań. Do pozytywnych zmian zaliczam, skorygowanie tytułów rozdziałów, podporządkowanie treści poszczególnych podrozdziałów ich tytułom, wzbogacenie wyników badań ankietowych o wypowiedzi respondentów z komentarzami Autora dysertacji. Takie złożenie badań ilościowych i jakościowych pozwala na pełniejszy obraz podejmowanej problematyki. Przeredagowany jest również język pracy, który w pierwotnej wersji budził poważne zastrzeżenia. Analiza wyników przeprowadzonych badań jest czytelna.

Za mankament uważam podawanie wyników badań ankietowych z dokładnością nieuzasadnioną liczbą respondentów. Uważam też, że rozdziały szósty „Kształtowanie wizerunku jako instrumentu zarządzania szkołą wyższą w świetle badań własnych” i siódmy - „Działania kształtujące wizerunek niepublicznej szkoły wyższej w aspekcie badań własnych” mogłyby być połączone. Pomijając rozróżnienie językowe („w aspekcie” / „w świetle”), Autor w tytule rozdziału 6 sugeruje, że dotyczy on ogółu szkół wyższych, a treść odnosi się szkół niepublicznych. Poza tym, prowadząc rozważania dotyczące kształtowania wizerunku nieuniknione jest wskazywanie działań podejmowanych w tym zakresie. Nie rozumiem również, dlaczego Doktorant w rozdziale 7, zajmuje się powodami, barierami kształtowania wizerunku, a podrozdział zatytułowany „Kształtowanie wizerunku własnego w badanych szkołach wyższych” sytuuje na końcu rozprawy.

Doktorant wykonał iście benedyktyńską pracę, prowadząc badania i opisując ich wyniki, jednak odnoszę wrażenie, że w tej części rozprawy brakuje systematyczności, a wiele fragmentów ma charakter przyrostowy. Niemniej jednak doceniając obszerność i wszechstronność przeprowadzonych badań oraz znaczącą korektę części opisującej ich wyniki, tę część dysertacji oceniam w minimalnym możliwym stopniu pozytywnie.

6. Ocena formalnej strony rozprawy

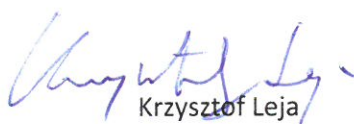
Poprawiona praca doktorska składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów, podsumowania, bibliografii powiększonej 238 do 295 pozycji, głównie obcojęzycznych). Obecna konstrukcja rozprawy jest bardziej przejrzysta, gdyż podzielono ją na 20, a nie jak poprzednio 60 podrozdziałów, co świadczy o tym, że Autor dostrzegł zasadność łączenia poszczególnych zagadnień, a nie rozdrabniania, co miało miejsce w pierwotnej wersji rozprawy. Wiele sformułowań jest w obecnej wersji rozprawy stonowanych. Dla przykładu zamiast stwierdzenia, że „opracowanie stanowi wkład w rozwój nauk o zarządzaniu”, w poprawionej wersji czytamy, że „rozprawa jest próbą wypełnienia luki w piśmiennictwie naukowym poświęconym zagadnieniu kształtowania wizerunku jako instrumentu zarządzania szkołami wyższym”, co świadczy o tym, że Autor podziela uwagi recenzenta zawarte w pierwotnej recenzji. Język tej wersji dysertacji jest gruntownie poprawiony, dzięki czemu rozprawa jest znacznie bardziej przyjazna dla czytelnika. Formalną stronę rozprawy, a tym układ jej treści pracy oceniam pozytywnie.

7. Konkluzja recenzji

Podsumowując recenzję poprawionej wersji rozprawy doktorskiej Pana mgr Tomasza Załony stwierdzam, że Doktorant przeprowadził szereg zmian, które znacząco poprawiły wartość dysertacji, w tym:

- przeformułował cel główny rozprawy, cele cząstkowe i pytania problemowe,
- przyporządkował treści pracy poszczególnym celom,
- zmodyfikował hipotezę główną a także hipotezy szczegółowe,
- w hipotezach szczegółowych przyjął mierniki (progi) weryfikacji hipotezy, które w odniesieniu do zebranego materiału empirycznego pozwalają rozstrzygnąć, czy hipoteza została potwierdzona, czy sfalsyfikowana,
- scalił treści wielu podrozdziałów,
- przeprowadził krytyczną analizę wybranych publikacji anglojęzycznych dotyczących obszaru badań nad szkolnictwem wyższym,
- uzupełnił rozprawę o wnioski, spostrzeżenia i treści odnoszące się do omawianego zagadnienia w oparciu o wybraną literaturę światową, którą przeanalizowałem,
- zmienił konstrukcję podsumowania rozprawy, tak aby nie ograniczała się do syntetycznego raportu z weryfikacji hipotez i przedstawienie najważniejszych wniosków z badań w oparciu rekomendacje dla uczelni niepublicznych w zakresie kształtowania wizerunku.
- ponownie zredagował rozprawę, dzięki czemu wywód stał się
- klarowny.

Korygując rozprawę doktorską, Autor wykonał pracę wymagającą dużego wysiłku intelektualnego, dzięki czemu obecna wersja nabrała walorów pracy naukowej. Zdaniem recenzenta poprawiona rozprawa doktorska spełnia w dostatecznym stopniu wymogi ustawowe stawianych rozprawom doktorskim, gdyż Autor podjął się rozwiązania problemu naukowego i wykazał się umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej oraz opanował w wystarczającym stopniu warsztat pisarstwa naukowego, dlatego stawiam wniosek do Wysokiej Rady Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej o dopuszczenie Pana mgr. Tomasza Załony do publicznej obrony.

Krzysztof Leja